

Behmeäd gonsonandid

Jos yllä oleva otsikko olisi viroa, se äännettäisiin "pehmeät konsonantit". Suomenlahden eteläpuolella, aivan kuten suuressa osassa suomen murteista, kun ei ole ollut tapana rasittaa suuvärkkiä liian vaikeilla kirjainyhdistelmillä. Mutta lainasanojen ja erisnimien muodossa näitä on kulkeutunut ja kulkeutuu yhä enemmän myös suomen kieleen. Sanatehtävien laatijalle ne ovat aarreaitta, josta voi tehdä aina uusia löytöjä jaettaviksi ratkojien kanssa.

B kuten BARBAARI on siitä ilkeä veijari, että varsinkin sanan loppuun sitä on vaikea saada ainakaan tuplana. Siksi STUBB on harvinainen herkku, yhtä hyvältä ei maistu laatijan suussa kuin KEBAB. Myös BAOBAB humisee korvissa mukavasti. Välikirjaimena B on toki yleisempi: RUMBA raikaa, OBOeta soiteetaan, OBAMA ja ARABI paiskaavat kättä.

C ei varsinaisesti ole pehmeä, mutta vierasperäinen sekini. C:n kohdallahan kaikki riippuu siitä, äännetäänkö se ässänä vai koona. Jokainen latinistihan tuntee vanhan vitsin: Sisero soittaa selloa, mutta Kikero koittaa kelloa. Ääntämyksellä hän ei ristikoissa sinänsä ole mitään väliä, ainoastaan kirjoitusasulla. Silti on mielenkiintoista se, että espanjassa C

ääntyy E:n ja I:n edellä kuten englannin the-äänne, italiassa taas T:n ja suhu-S:n yhdistelmänä. Mutta tässä meille tärkeämpää lienee tuntee uponnut alus TITANIC ja tietää, miten nieluissa hölskyy TONIC, kovaa tavaraa molemmat.

D ja G kuuluvat itse asiassa myös koto-peräiseen sanastoomme, varsinkin erilaisissa taivutusmuodoissa ja monikoissa. Meillä kaikillahan on ÄIDINKIELI ja paljasjalkaisilla helsinkiläisilläkin useimmiten KENGÄT. BADDING laulaa edelleen levyautomaateissa ja taidenäyttelyissä näkee joskus yhä silkkaa DADAA.

F menee taas ääntämyksensä puolesta pikemminkin melko kovaa, kuten ilmenee sen musiikillisesta merkityksestä FORTE. Näyttelijä Jyrki KOVALEFFia kaverit kyllä kutsuivat nimellä Pehmeäleff, mutta sehän oli tarkoitettu vain hauskuutukseksi. Pelkkä LEFFE on muuten vahvaa belgialaista luostariolutta, mikä janoisille tiedoksi.

Tällaisia sanoja siis ovat varsinkin visaisemmat ristikot pullollaan. Vaatii kekseäisyyttä huomata, missä ne luuraavat, varsinkin silloin, kun vierasperäinen kirjain on sanan viimeisenä tai jos niitä on useampia peräkkäisiä. Jotakin sen kaltaista kuin nimi PICKFORD olisi kiva nähdä kovisristikossa. Tai miksei vaikkapa Puupään luoja FOGELBERG?

Antti Parkkinen

antti.parkkinen@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/